

Center for Traume og
Torturoverleverere

Nyhedsbrev

Juli 2001 - nummer 3

Menneskelige ressourcer er det fundament, CETT skal bygge på. Det gælder ressourcer hos personale, frivillige, pårørende og brugere selv. Dette nyhedsbrev handler om, hvordan vi inddrager brugeren og benytter frivillige. Modsat mange andre behandlingstilbud, er inddragelse af brugerne ikke noget, der er tradition for i forbindelse med traumatiserede flygtninge. Så udover at være en af de værdier, CETT bygger på, bliver det også et område, hvor der skal foregå metodeudvikling og forskning.

Det er nødvendigt at spørge

Det kan blive vanskeligt – men der er ingen vej uden om større brugerinddragelse. Mere egnede tilbud til traumatiserede flygtninge skulle gerne blive resultatet.

I Danmark har der ikke været tradition for at spørge flygtningene om, hvad de synes om tilbuddene og deres effekt. I dag er brugerinddragelse blevet moderne indenfor stort set alle andre behandlingsområder. "Traumatiserede flygtninge er meget lidt inddraget. Mens de er i behandling, har mange det for dårligt – og bagefter ønsker de ikke at blive mindet om, hvor dårligt de har haft det. Men det er ikke kun for at være flinke, at vi skal inddrage de traumatiserede flygtninge. Vi skal kende deres behov og høre, hvad de selv synes virker – så vi kan tilrettelægge mere egnede tilbud", siger antropolog Claus Larsen fra Dansk Flygtningehjælp, som har set på traumatiserede flygtninges psykosociale forhold.

En af konklusionerne er, at der er en vis forbeholden

over for brugerinddragelse på området. Dels fordi det som nævnt kan være svært at inddrage dybt traumatiserede personer, dels kan der være problemer med at forklare, hvad man overhovedet vil med inddragelsen.

"De er ikke vant til at blive taget alvorligt, og hvorfor vil vi så pludselig høre deres mening? En anden barriere kan også være, at fagpersonalets autoritet bliver udfordret, når man inddrager brugerne. Man risikerer, at man ikke længere er eksperten, og at fagligheden får et knæk, hvis brugeren ikke mener, at behandlingen hjælper".

Der er behov for en del metodeudvikling, før en decideret brugerinddragelse er en realitet. Derfor er Claus Larsen også begejstret for, at CETT har tænkt både brugerinddragelse og metodeudvikling ind fra starten. "Men man skal passe på med, hvad man vil med inddragelsen. Det skulle ikke gerne blive et alibi: Så nu er de hørt, men de får ingen indflydelse. Modsat skal man heller ikke lade sig tyrannisere. Man kan godt være

uenige, og personalet har fortsat et fagligt ansvar". Traumatiserede flygtninge er en sårbar gruppe, og der er mange etiske hensyn at tage. Det kan nok også være medvirkende til den holdning, som man kan møde visse steder i behandlersystemet: at vi ved bedst, hvad der er godt for dem. "Det er høfligt og demokratisk at spørge. Men det burde også udvikle kvaliteten i det faglige arbejde. Derfor er det vigtigt, at man ved, hvad brugerne mener – det gælder hvilken som helst gruppe, man spørger".

NYT fra CETT

Den 1. maj 2001 tiltrådte Azra Hassanbegovic som overassistent ved CETT. Hun vil fremover have ansvaret for centrets administrative opgaver. Azra er fra Bosnien og kom til Danmark i 1992 som flygtning. Med sig har hun en juridisk embedseksamen og har siden taget en uddannelse indenfor handel og kontor i Danmark.

Styrken i mennesket

Empowerment – styrken til at handle selv – er et begreb, som CETT vil have ind i organisationen fra starten - i behandlingen og hos personalet

Hvordan får CETT brugerne involveret i centrets aktiviteter? Det er et af de spørgsmål *Jane Bartholdy* arbejder med for tiden. Hun er oprindeligt sygeplejerske og sygeplejelærer og har diplom i folkesundhedsvidenskab - og har tidligere lavet en undersøgelse blandt ældre traumatiserede

flygtninge i Vejle Kommune. "Ordet brugerinddragelse er blevet brugt meget til at lave tilfredshedsundersøgelser. Det betyder, at brugeren er blevet spurgt, men reelt ikke har nogen indflydelse - hvilket har devalueret ordet: brugerinddragelse", siger *Jane Bartholdy*. Hun henviser til den brugerinddragelse f.eks. forældrebestyrelser eller integrationsråd har - grupper, som kan sige deres mening, men som reelt hverken har ansvar eller medbestemmelse. Det engelske begreb empower-

ment beskriver i langt højere grad, hvad CETT vil med brugerinddragelsen. Begrebet er opstået i forbindelse med kvinde- og menneskerettighedsorganisationer, og beskriver den udvikling, der sker fra det enkelte menneske står magtesløst - til personen, gruppen eller organisationen er i stand til at tage sagen i egen hånd og aktivt deltage i ændringsprocesser, såvel personligt, organisatorisk som politisk. "Du bruger ressourcerne i det enkelte menneske gennem

Frivillige værter byder indenfor

Et netværk af frivillige i og uden for CETT skal bakke op om behandlingen og skabe en stemning af varme og medmenneskelighed

Dansk Flygtningehjælp har tilknyttet mange frivillige, som på vidt forskellige måder bruger deres tid, erfaring og egenskaber til at hjælpe flygtninge og indvandrere. CETT vil allerede fra starten nyde godt af det store netværk, når en gruppe af frivillige værter rykker med ind i "Caféen" på CETT.

"Idéen er, at de skal byde bru-

gerne af CETT velkomne og sørge for, at de føler sig godt tilpas, så der skabes en anden relation end den professionelle. Det kan f.eks. være ved at lave aktiviteter for børn, mens forældrene er i behandling. Vi vil stræbe efter at skabe en god stemning. En stemning af venskab, varme og medmenneskelighed", siger *frivilligkonsulent Poul Erik Jensen* fra Dansk Flygtningehjælp.

Mødet mellem frivillige og flygtninge er en af de bedste måder at nedbryde fordomme og fremme integrationen på. Alene i Sønderjylland, Vejle

Amt og på Fyn har Dansk Flygtningehjælp ca. 800 frivillige. De frivillige bliver hvervet målrettet, og det er en gruppe mennesker med meget forskellige uddannelser og baggrund.

"De frivillige vil også kunne hjælpe med en del praktiske ting omkring behandlingsforløbene – f.eks. fysiske aktiviteter med brugerne. Professionelle og frivillige har vidt forskellige måder at agere på, så med brugen af frivillige bliver der tilføjet en anden dimension til centret."

Det stiller krav til både Dansk

empowerment. I stedet for at fortælle dem, hvordan de skal behandles, kan det være, at de selv har svaret. Derfor skal empowerment også bruges i forhold til hele organisationen - personale, brugere og politikere. Men det kræver mod af ledelsen, at lade brugerne være medbestemmende."

Jane Bartholdy er i gang med at beskrive begrebet empowerment i forhold til CETT - og vil efterfølgende gerne interviewe tidligere brugere af rehabiliteringscentre herhjemme.

"Jeg vil godt høre, hvad brugerne synes var godt og skidt - og hvad de mener, et rehabiliteringscenter bør indeholde.

Hvis de frit kunne ønske: hvilken rolle har personalet så? Og hvilke aktiviteter skal centret tilbyde?"

Undersøgelsen skal bruges til at udvikle metoder og arbejdsgange til gavn for brugerne - personale og samarbejdspartnere. Der findes ingen fuldt udviklede eller afprøvede metoder i at arbejde med empowerment. Så det vil blive et projekt, der løbende skal evalueres og justeres.

"Det bliver måske en mere besværlig demokratisk proces, men jeg tror på, at resultatet vil holde bedre, end hvis man sprang den besværlige tid over. Hvis der på forhånd er

planlagt for meget i et behandlingsforløb af de professionelle, vil resultatet blive en traditionel behandling og forebyggelse, hvor udgangspunktet er sygdommens symptomer og årsager (den patogenetiske tankegang). Her i CETT vil vi ændre kursen og tage udgangspunkt i et bredt sundhedsbegreb og positiv stimulation af personers ressourcer (den salutogenetiske tanke). Med empowerment processen bliver risikoen mindre for, at man trækker noget ned over hovedet på brugerne. Men det kræver, at vi som professionelle hele tiden er bevidste om at ændre praksis".

Flygtningehjælp og CETT, at have frivillige tæt knyttet til centret. De frivillige vil indimellem få oplevelser, som kan være svære at forstå og håndtere.

"Her kan det ikke nytte, at de frivillige bryder ind og overfalder de professionelle, fordi de mener, at flygtningene bliver behandlet dårligt. Det er jo ikke altid, at den frivillige kender sammenhængen. Derfor er det vigtigt, at der er et netværk, hvor de frivillige kan slippe af med deres oplevelser".

Derfor vil der blive sørget for

erfaringsudveksling, kursustilbud og evt. supervision til de frivillige. Denne del vil være nærmere beskrevet i samarbejdsaftalen mellem CETT og Dansk Flygtningehjælps frivillige.

Udover arbejdet på selve centret, vil Dansk Flygtningehjælp taget kontakt til de 16 kommuner i amtet. Målet er at etablere et netværk, som kan træde til, når en flygtning/indvandrer fra kommunen kommer i behandling på CETT. På den måde kan lokalsamfundet være med til at bakke op om behandlingen.

Værterne på centret får til opgave at samle trådene. De skal virke som en form for styregruppe med kontakt til kommunerne, centret og de frivillige.

"Vi søger nogle værter, som er rummelige: med overskud, holdningsdannende, lokalt medansvar, nysgerrige og med lyst til ny læring og gerne en stor portion livserfaring. Til gengæld kan vi tilbyde et spændende kulturmøde - samt muligheden for at hjælpe andre mennesker og opleve hvordan de bliver integreret i samfundet".

Tilbage til det aktive liv

Brugerinddragelse kan medvirke til at hive traumatiserede flygtninge ud af det passive tomrum, som traumerne har skabt

Flygtninge er ofte mennesker, som har været aktive i deres liv og klaret sig på alle mulige måder. Det kræver ressourcer at hive sig selv og familien op ved roden og forlade den verden, man er født i og kender til.

Desværre vil indtrykket af en traumatiseret flygtning give et helt andet billede. De kan være meget passive uden nogen virketrang.

"Det er ikke, fordi de er psykisk syge. Deres reaktion er faktisk normal, når man har været udsat for tortur eller andre traumatiserende oplevelser. Men de fleste flygtninge har faktisk en masse ressourcer og erfaringer, som man kan udnytte", siger *psykiater Sabah Kandan*. Han er selv torturoffer og stifter af foreningen TOMROV i Danmark, som står for TorturOfres MenneskeRettigheds Organisation og Vilje.

Han mener, at man med fordel kan benytte brugerinddragelse i behandlingen af traumatiserede flygtninge.

"I stedet for at være passive objekter i behandlingen og dermed fortsætte den følelse

af afmagt, de allerede har lidt, kunne inddragelsen betyde, at de traumatiserede bliver aktive, bruger deres energi og ressourcer. Det vil også fremme integrationen".

Sabah Kandan ser ikke behandling og undervisning som alternativer til hinanden, men derimod tilbud som skal supplere hinanden. Derfor kan han godt lide modellen for det kommende CETT i Vejle Amt.

"Jeg har selv været i gang med at starte en forening op. Vilje er meget vigtigt. Torturofre skal fremvise vilje til at skabe noget nyt og til at få et bedre netværk. Vi skal skabe vilje til at støtte os selv og hinanden. Når vi skaber noget, skaber vi også respekt og integration".

Højere selvværd og støtte giver en bedre evne til at koncentrere sig – en vigtig forudsætning for at traumatiserede flygtninge er i stand til at tilpasse sig det nye sprog.

"Så ved at samle en daglig ramme om de traumatiserede flygtninge med aktiviteter og netværk – giver vi dem også en større mulighed for at lære sprog".

Problemer med forskellige kulturer og mentaliteter har ifølge Sabah Kandan været med til at skabe barrierer og forhindre kommunikation samfundet har et stort behov for, at

vi alle deltager og fremmer evnen til at hjælpe. Torturofre kan jo smitte nærmiljøet og børnene med traumerne. Så jo mere vi investerer nu, jo mere kan vi høste i fremtiden. Hvis vi venter, skal vi investere mere – med et mindre udbytte".

NYT fra CETT

Vejle Amt har overtaget nøglerne til Det gamle Posthus ved banegården i Vejle, som skal danne rammerne om CETT. Vi flytter ind over sommeren. Den officielle indvielse af CETT finder sted den 5. september 2001 – senere vil der blive holdt åbent hus for alle interesserede.

Der er opslået fire stillinger ved CETT. Det drejer sig om en socialrådgiver, fysioterapeut, psykolog og en udviklingskonsulent. Stillingerne er i skrivende stund ved at blive besat.

Vores nye adresse:

CETT - Vejle Amt
Banegårdspladsen 1, 1,
7100 Vejle,
tlf. 76 42 03 10,
fax 76 42 03 30